

REFLEX

Kettesben az ünneppel

A költő Kossuth-díja lehetett az apropója, hogy a rádió március 15-i kínálatában hangzott el az *Emlékezés Pilinszky Jánosra* című műsor, amely egy 1978-ban sugárzott beszélgetés ismétlése volt. A díj, melyről szó sem eshetett, hiszen csak két évvel később — rövid halála előtt — kapta meg. (Szerencsére, neki még életében „kijutott” a hatalom, a kultúrpolitika ezen elismeréséből, nem úgy annak a tizenöt művésznek, akik munkásságukért az idén — mintegy rehabilitálva — posztumusz díjban részesültek.) De bármi is járhatott a szerkesztők fejében, a nemzet ünnepének dél-eltőltn sikerült kivételes élménnyel megajándékoznunk a hallgatót.

Volt a hetvenes években egy viharos, sokféle indulatot kiváltó sorozat Kettesben címmel, ahol Szilágyi János élő adásban „faggatott” ismert embereket, művészeket. A műsor után gyakran vetették a szemérem, keményen, erőszakosan kérdezett. Most nem ezt éreztem: A riporter érzékenyen, okosan irányította az egyórányi beszélgetést, Pilinszky pedig megrendítően szólt válaszaiban önmagáról, írásairól.

Már életében legendák vették körül. Szilágyi sora is veszi ezeket a motívumokat: nyelvi egyszerűségét, haborus élményeit, hosszú elhallgatásait, Istenhez és a nőkhöz való viszonyát. Akik ismerik művészetét, tudják, mekkora távolság feszül a kor történései, saját hétköznapi esetei és a művei között. Ezért az életrajzi momentumokkal átszőtt, nagyon személyes hangú megnyilatkozásai sem — legalábbis első hallásra — lírája megértését segítik, nem a költőhöz visznek közel. Az évtizeddel ezelőtti vallomásból az *Ember* tűnik ki tartásával, eszményeivel. Mondandója — mai zűrzavaros, de egyre inkább igazodni akaró világunkban — most még fontosabb lehet, mint a közlés pillanatában.

Meghatározó gyerekkori élményei — annak a nagynéninek a közelsége, aki balesete következtében írni-olvasni sem tudott és rendkívül szegényes nyelvet beszélt, a rendhagyó környezet (másik nagynénje apácáfonőknő), ahol az apák javítóintézetes lányokra felügyeltek, s mind körülvettek őt a maguk gazdátlan szeretetével — és sajátos alkata mindvégig vonzák a szerencsétlenekhez, az élet peremén sodródottakhoz.

A hitről szólva, két idézetet is mond: „A világ van: rossz és irreális; Isten nincs: jó és reális”, és a másik perdöntő mondat: „Rettenetes, hogy a tényektől sose jutunk el a valósághoz. ... számomra Isten a tények mögötti valóság. Tökéletesen tartózkodó, tökéletesen csendes, semmi fegyvere nincsen, csak jó és van.”

Utazásaival kapcsolatosan is előbb az embereket említi, a kialakuló barátságok, az új ismeretségek lehetőségét. És még valami: sokat járt külföldön, de a pálmás Rivieráról megérkezve is szépek tudja érezni az itthoni, szürke, poros akácokat is, mert végtermékében nincs szép és csúnya, ha keressük az egységet, ami különben szét van szakítva.

Az interjú végén a sikerről így vall: „... Valamikor azt hittem, hogy minden sorom megmarad az én tiúkomnak, a saját színpalak mögötti erőfeszitésemnek, de csodálom és csodálkozom, hogy ez nem így történik, s ez rendkívül boldogító tesz.” Befejezésül elszavalja az *Apokrifet*. Hatása leírhatatlan. A vers, a versmondás mégiscsak megsejtet valamit költészete lényegéről is.

Sokáig hallom még a szavait, jegyzetfüzetemmel babrálok, nem akarózik semerre indulni. Aztán leírok néhány szót magamnak, emlékeztetőül: mitől lehet ünnep az ünnep? Ha egy ember élete megküzdött, megszenvedett igazságait tenyerében tartva, tisztá szívvel felénk nyújtja, talán ettől... Ettől is.

Juhász Ilona

Tanári hangverseny

A Liszt Ferenc Zeneiskola tanárai sikeres, jól szerkesztett, változatos tavaszi hangversenyt adtak március 13-án. Sokrétű és nehéz elfoglaltságuk mellett nem kevés áldozatot és elhivatottságot jelez az igényes műsor betanulása és eljátszása.

A műsor kezdetén az intézet fiatal harmonikatanára, *Duliskovich Sándor* mutatott be két könnyűzenei ihletésű számot, figyelemre méltó technikai felkészültséggel és remek ritmussal. A zongora tanszak két képviselője lépett a pódiumra. Először *Olléné Zámbo Zsuzsanna* két romantikus művet játszott igen jó formában és technikai szinten. *Bottkáné Égető Mária* Dohnányi méltatlanul mellőzött életművéből a C-dúr rapszodiát játszott komoly elmélyültséggel, és a mester iránti alázattal. *Pánczél Mária* Paganini a-moll szonatináját játszott szép hangon, precíz technikával. Brahms VI. magyar táncra már igazi fényében csillogott Joachim átíratában.

A zeneiskola fúvósotőse (*Greksa László, Szélpál Szilveszter, Paragi Jenő, Monostori István és Marosvári Attila*) országos fesztiválra készülő műsorából mutatta be Hindemith: Kis kamara-zenejének három nehéz tételét kitűnő összjátékkal és stílusérzékkel. Ráadásul *Ördög József* rendkívül szellemes *Népdal-szvitjéből* a Humoreszket játszották igen nagy sikerrel. *Verdi Trubadurjából* *Leonóra* áriáját *Szél Pálné* tolmácsolta igen kifejezően és drámai átéléssel, végül a híres *Miserere* hangzott el *Szél Pálné* növendékeinek közreműködésével. *Maurico* nehéz szolmát *Török Imre* tolmácsolta, de igazi telitalálat volt az 5 tagú férfikar, mely tömören, tisztán, valódi drámai erővel szólt.

A rendkívüli produkció óriási sikert aratott, a szép számú közönség élményekkel távozott.

Dr. Kiss Ernő

sok jogos érdekei érdekében kérem, hogy a helyreigazítást megjelentetni szíveskedjék.

Szeged, 1990. március 14.

Tisztelettel:
Nacsády Péter Imre

*

A napjaink rohannak, március 8-i tudósításom a Szabadelvű Klub első rendezvényéről oly távolinak tetszik; mégsem annyira, hogy ne emlékeznék: bár végigültem, egyetlen árva szó sem jutott el a fülemig, amelyben a Szimbolikus Nagypáholyt emlegették volna. Nacsády úr helyreigazítási kérelmét látva, fölhívtam a rendezőt, Kiss-Dózsai Andrást, aki szerint egy félmondatos utalást valóban megeresztett valaki fönt nevezett páholyról, de kérdést — biztosan nem. Mea culpa, amiért nem vagyok naprakész szabadkőműves-ügyekben és tájékozatlanságomban megsértettem valakit. Csak azt remélem, mindannyian túléljük.

S. E.

Humorál, némi magyarázattal

Sándor Györgyöt 18 évvel ezelőtt láttam először az Ady téri aud. max.-ban. (Talan éppen így, március 15-e táján.) Akkoriban a szegedi egyetemi színpad *Paál István* Petőfi-rockjával, az *Árkosi Árpád* vezette *Jakab* színpad pedig abszurdjával, fekete humorával borzogatva a kedélyeket. Az említett és hasonló élményeken nevelkedett ifjú közönség azonnal megérezte Sándor György figurájában azt a pluszt, különleges hangnemet, amire a diáksereg akkor is úgy vágyott. A virágnyelv és az odamondogatás helyett, ez az akkor 28 éves fiú valami olyan szférába vitte el hallgatóit, ahova, az akkori rendfenntartóknak nem volt szellemi belépőjegyük. A közönség soraiba beépített elemek egyszerűen nem tudták ráállítani vevőkészüléküket az előadó hullámhosszára. Értetlenül nézték, min röhögnek a többiek.

A keserűen kemény poénok egy jól kitalált rendszerben, gördülékeny futószalagon érkeztek. A szavak, fogalmak, gondolatok többszörös áttételén, mégis halatlan egyszerűen bujtak, pattantak ki egymásból. A képzetársítás véresen komoly játékból állt össze a csavarintások folyama, mely úgy sodorta, vitte magával embert, mint érvényekkel teli folyó a beledobott fagat. Emlékszem a Pilinszky-estre is, ami után hajnalig pissenés nélkül hallgattuk magát a költőóriást is, aki örült az estnek, s szeretettel beszélt Sándor interpretációjáról. A hallgatóság

pedig nemcsak a műsor szereplőjét, az előadást ünnepelte akkor a későbbi humoristában, hanem választást is. Hiszen tudjuk, *Pilinszky János* nem tartozott akkor a hivatalosan is ünnepelhető költők közé. Hogy Sándor György akkoriban irodalomhoz, lírához is hozzá mert nyúl, az intellektuális, szellemi igényességét bizonyította. Későbbi morálizáló, többtétéles monológjai is erről árulkodtak. Az *Egyvégteben kétvágta*, vagy a *Lyukas óra* poénjait most is tudják, akik fél szavakból értik egymást. Zsazsa néni, a tanári kar örök kevergetője, fogalomvá vált évek során.

Sándor György több mint egy évtizedig egy nem intézményesített egyszemélyes színház volt. Figurája, ez a félszeg, eszességét bugyuta-sággal palástoló kisember népszerűvé vált széles körben. Vagyis hát, láthatóan hosszú ideig működött ebben a tehetséges emberben egy mérőműszer, amivel pontosan tudta, hol a helye ebben a hofis, tasos, mikroszkópos kisházban. Mondom, hosszú ideig. Mostanában azonban, mintha nem találna a helyét ez a sok-sok pódiumot és immár televíziós műsorokat is megjárt művész. Végig nézve legutóbbi két szegedi vendégszereplését, úgy sejtem, Sándor György zavarban van. Mintha nem tudna választani műsora, saját alkotása és annak magyarázata, elemzése propagálása között. Mintha félne: ha nem magyarázza el apróra poénjait, trükkjeit, ha nem dicsérgeti és bátorítja a közönsé-

get, az csupán műsora láttán elfordul tőle. Nem nagyon értem, Sándor György miért nem bízik eddigi önmagában, vagy közönségében. Ha zsebébe nyúl, régi monológjait, szellemes asszociációs láncsorait előkapja, azok most is ugyan úgy állnak a lábukon. Hiszen ő sohasem az éppen aktuális poénokra fogta puskáját. Amolyan időtlen, kortalan humorál az övé, ezért várnánk tőle újabb mondanivalókat. A didaktikus magyarázatoktól viszolyg a mai magyar ember. S nem kíváncsi arra sem, a bűvész hogyan csinálja a rózsából galambot. Ugyanis a publikumot nem a trükk nyitja érdekli, hanem a varázslat. S aki tud varázsolni, az ne érje be azal, hogy a varázsolásainak történetét mesélgeti.

Mostanában Sándor György egy Szegeden élő fiatalemberrel osztja meg a műsoridőt. *Ördög Ottó* kulturált mozgással, pantomimes hajlamokkal, sajnos kevésbé jó beszéd-készséggel megáldott előadó. Úgy is mondhatnám, *Ördög* amolyan *finommimú* humoristának indul. Műsorának, úgy tűnik, kötött koreográfiája van. Produkciójának legszellemesebb darabja az „*Anyám tyúkja*” nemzetközi műferdítése. Szellemes, szórakoztató paródia. Frappáns kiroki, egy-egy nép-nemzetről. *Ördög* egy-egy karakter bőrébe remekül bele tud bújni. Idővel, mint minden jó humorista, nyilván saját figuráját is kitalálja majd. Bőven van még rá ideje.

Pacsika Emilia

1990 március tizenötödike

Írhatnám egyszerűen: március 15., de jelen írás szempontjából nem mellékes az évszám sem, hiszen megértük, hogy az ünnep gyökeresen különbözik az 1989-es, 1988-as és a többi évfolyam ünnepeitől is. Ugyanis e jeles napon nem közvetít a tévé egyenes adást. Szenthevet az arcon, „millió lelkesülés” nem ragad át másik millió(k)ra a képernyőn keresztül. Vidéken felidézheti, illetve elképzelheti az ember — milyen is volt az ünnep?

Mert Pesten összeveszték az emberek.

Miféle emberek dönthettek így?

Pártokba tömörült pinciny, hatalomhős elmék. Nincsen Magyarország már régen a szívekben — talán sohasem volt —, nincsen már ünnep, még a legszenzebb Szabadságnak sem, ami immár beköszöntött.

Éljen tehát a demokrácia. Éljen a 3 órás műsoridő, és akik nem tudnak megosztani rajta.

Igazi magyar virtus.

Konkoly Edit

A Budapest SECOTEX Textilfestő Rt. Szegedi Textilművek alábbi szövegű bélyegzője elveszett, ezért az 1990. március 1-jétől érvénytelen:

„Budapest SECOTEX Textilfestő Rt. Szegedi Textilművek 6725 Szeged, Tolbuhin sgt. 87. MHB 202-11013 27.”

A város folyóirata, a Szeged

„A lapnak eddig hét száma jelent meg, mintegy 1500 oldalnyi írással, 400 fényképpel, több, mint száz szerző tollából. A 90-es évet a változtatva megőrzés jegyében indítjuk: igyekeznünk, hogy a lap bevált értékeit, s megújítani, a változó igényekhez igazítani küldetését, szellemiségét. Megváltozott a lap alcíme, mostantól ez olvasható első oldalán: a város folyóirata. Ezzel is igyekeznünk hangsúlyozni, erősíteni, hogy nem a tanács szócsöve vagyunk, hanem a város egyik fóruma. Olyan lap, mely szeretne figyelni a város polgárainak érdekeire, vitafórumot kínál a nézeteknek, legyenek azok egyének vagy pártok, szervezetek, közösségek álláspontjai, s elemzéseivel, tudományos alaposságú dolgozataival tisztázni múltunk homályos részeit. Mostantól a lap megrendelhető: 48. oldalunkon megtalálhatjuk a szerkesztés, előfizetések ellenértéként maradó szellemi értékeket kínálunk, de azt sem tagadhatjuk, érdeklődé-

suk, visszajelzéseik erősítik szándékainkat, hozzásegítenek terveink megvalósításához. A kiadványt mostantól a Szegedi Nyomda készíti, nagy odaadással és szakértelemmel, az ügyhöz méltó nagyvonalúsággal.”

Olvásóink talán már tudják, a fenti sorok a *Szeged* című lapról szólnak, a szerkesztő, *Tandi Lajos* tollából. A most megjelent számban ismét gazdag helytörténeti anyag látott napvilágot: interjú Darmstadt, az új testcsöve vagyunk, hanem a város egyik fóruma. Olyan lap, mely szeretne figyelni a város polgárainak érdekeire, vitafórumot kínál a nézeteknek, legyenek azok egyének vagy pártok, szervezetek, közösségek álláspontjai, s elemzéseivel, tudományos alaposságú dolgozataival tisztázni múltunk homályos részeit. Mostantól a lap megrendelhető: 48. oldalunkon megtalálhatjuk a szerkesztés, előfizetések ellenértéként maradó szellemi értékeket kínálunk, de azt sem tagadhatjuk, érdeklődé-

Bútorkiállítás, csak egy hétig!

Szegeden, a Kálvin téri Bútorboltban március 20–24-éig

VÁSÁRLÁSSAL EGYBEKÖTÖTT BÚTORKIÁLLÍTÁST RENDEZÜNK a Gyulai Bútorgyár szekrényeiből.

A bemutatott termékeket a későbbiekben is folyamatosan forgalmazzuk, azokra előjegyzést felvesszünk. Telefon: 62/14-375.